

REPUBLIKA SLOVENIJA

DRŽAVNI ZBOR

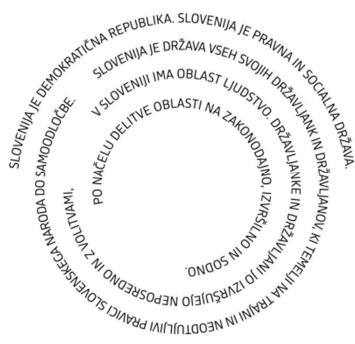
Raziskovalno-dokumentacijski sektor

Kaznivi dejanji grožnja in razžalitev

Primerjalni pregled (PP)

Avtorji : Marjana Križaj

mag. Mojca Pristavec Đogić

Št. Naročila: 26/2014

Deskriptor/Geslo: Kaznivo dejanje zoper posameznike/ Crime against individuals

Datum in kraj: Ljubljana, 21. 11. 2014.

Kontakt:

Raziskovalno-dokumentacijski sektor:

mag. Tatjana Krašovec, vodja, tatjana.krasovec@dz-rs.si

Raziskovalni oddelek:

mag. Igor Zobavnik, vodja, igor.zobavnik@dz-rs.si

Gradivo ne predstavlja uradnega mnenja Državnega zbora!

I UVOD

Kaznivo dejanje je človekovo protipravno dejanje, ki ga zakon zaradi nujnega varstva pravnih vrednot določa kot kaznivo dejanje in hkrati določa njegove znake ter kazen za krivega storilca (16. člen KZ-1). Praviloma gre za družbi najnevarnejša kazniva ravnanja, zato je naloga zakonodajalca, da izmed množice negativnih človeških ravnanj s premislekom izbere kot kazniva le tista, ki so protipravna in hkrati dosegajo tako visoko stopnjo družbene nevarnosti, da upravičujejo kaznovanje (prim. Bavcon idr., 2013). Med vrednotami, ki jih varuje kazensko pravo, so med drugim tudi življenje in telo, človekove pravice in svoboščine, čast in dobro ime itd.

V tej raziskovalni nalogi se bomo na željo in po izboru naročnika osredotočili na dve kaznivi dejanji, in sicer na: grožnjo in razžalitev. Prikazali bomo ureditev v nekaterih državah Evropske unije, ki jih je določil naročnik (Avstrija, Nemčija, Hrvaška, Italija in skandinavske države), pri čemer bomo prikazali razlike v definiciji kaznivih dejanj, predpisani kazni ter v načinu pregona. Pregledali bomo tudi, ali obstaja kakšna razlika ali posebna ureditev, če sta kaznivi dejanji storjeni zoper funkcionarje (poslance, predsednike vlad, ministre itd).

Podatke smo dobili predvsem iz zakonodaj navedenih držav, nekaj pa tudi iz strokovne literature ter gradiv nekaterih organizacij, ki spremljajo ali sodelujejo pri oblikovanju zakonodaje na tem področju.

Uvodoma prikazujemo slovensko ureditev. Slovenski Kazenski zakonik med kaznivimi dejanji zoper človekove pravice in svoboščine določa med drugim tudi kaznivo dejanje grožnje (135. člen KZ-1):

»(1) Kdor komu, zato da bi ga ustrahoval ali vznemiril, resno zagrozi, da bo napadel njegovo življenje ali telo ali prostost ali uničil njegovo premoženje velike vrednosti, ali da bo ta dejanja storil zoper njegovo bližnjo osebo, se kaznuje z denarno kaznijo ali zaporom do šestih mesecev.

(2) Kdor stori dejanje iz prejšnjega odstavka proti dvema ali več osebam ali z grdim ravnanjem ali z orožjem, nevarnim orodjem, drugim sredstvom ali na tak način, da se lahko telo hudo poškoduje ali zdravje hudo okvari, se kaznuje z denarno kaznijo ali zaporom do enega leta.

(3) Pregon za dejanje iz prvega odstavka tega člena se začne na zasebno tožbo.

(4) Pregon za dejanje iz drugega odstavka tega člena se začne na predlog.»

Če je kaznivo dejanje storjeno proti funkcionarjem oz. politikom, zakon ne predpisuje posebnega (strožjega) kaznivega dejanja ali strožjega kaznovanja.

Razžalitev slovenski Kazenski zakonik ureja v osemnajstem poglavju med kaznivimi dejanji zoper čast in dobro ime (gl. 158. člen): *kdor koga razžali, se kaznuje z denarno kaznijo ali z zaporom do treh mesecev*. Strožje (denarna kazen ali zapor do šestih mesecev) se kaznuje, če je razžalitev storjena s tiskom, po radiu, televiziji ali z drugim sredstvom javnega obveščanja ali na spletnih straneh ali na javnem shodu.

Ne kaznuje se, kdor se o kom žaljivo izrazi v znanstvenem, književnem ali umetniškem delu, v resni kritiki, pri izpolnjevanju uradne dolžnosti, časnikarskega poklica, politične ali druge družbene dejavnosti, obrambi kakšne pravice ali varstvu upravičenih koristi, če se iz načina izražanja ali iz drugih okoliščin vidi, da tega ni storil z namenom zaničevanja. To zlasti velja za opravljanje novinarskega poklica: za obstoj kaznivega

dejanja po Kazenskem zakoniku mora torej v tem primeru obstajati storilčev namen zaničevanja, ki se presoja po najstrožjih merilih.

Zakon še določa, da če je razžaljenec razžalitev vrnil, sme sodišče obe stranki ali eno od njiju kaznovati ali kazen odpustiti.

Omeniti je treba, da je kaznivo dejanje razžalitve subsidiarne narave v odnosu do drugih kaznivih dejanj v tem poglavju zakona (npr. obrekovanje po 159. členu¹, žaljiva obdolžitev po 160. členu² in opravljanje po 161. členu³ KZ-1). To pomeni, da je razžalitev vsak napad zoper čast in dobro ime drugega v obliki žaljive ocene, če nima znakov drugega kaznivega dejanja.

Pregon za razžalitev se začne na zasebno tožbo. Če pa je dejanje storjeno proti državnemu organu ali občinskemu ali pokrajinskemu organu ali proti uradni ali vojaški osebi v zvezi z opravljanjem njune službe v tem organu, se pregon začne na predlog. Zakon v 99. členu določa, kdo vse sodi med uradne osebe. Med njimi so tudi poslanci

---

¹ **Obrekovanje** (159. člen):

(1) Kdor o kom trdi ali raznaša kaj neresničnega, kar lahko škoduje njegovi časti ali dobremu imenu, čeprav ve, da je to, kar trdi ali raznaša, neresnično, se kaznuje z denarno kaznijo ali zaporom do šestih mesecev.

(2) Če je dejanje iz prejšnjega odstavka storjeno s tiskom, po radiu, televiziji ali z drugim sredstvom javnega obveščanja ali na spletnih straneh ali na javnem shodu, se storilec kaznuje z denarno kaznijo ali zaporom do enega leta.

(3) Če je tisto, kar se neresnično trdi ali raznaša, take narave, da ima hude posledice za oškodovanca, se storilec kaznuje z zaporom do dveh let.

² **Žaljiva obdolžitev** (160. člen):

(1) Kdor o kom trdi ali raznaša kaj, kar lahko škoduje njegovi časti ali dobremu imenu, se kaznuje z denarno kaznijo ali zaporom do treh mesecev.

(2) Če je dejanje iz prejšnjega odstavka storjeno s tiskom, po radiu, televiziji ali z drugim sredstvom javnega obveščanja ali na spletnih straneh ali na javnem shodu, se storilec kaznuje z denarno kaznijo ali zaporom do šestih mesecev.

(3) Če je tisto, kar se trdi ali raznaša, take narave, da ima hude posledice za oškodovanca, se storilec kaznuje z denarno kaznijo ali zaporom do enega leta.

(4) Če dokaže resničnost svoje trditve ali če dokaže, da je imel utemeljen razlog verjeti v resničnost tistega, kar je trdil ali raznašal, se storilec ne kaznuje za žaljivo obdolžitev, lahko pa se kaznuje za razžalitev (158. člen) ali očitanje kaznivega dejanja z namenom zaničevanja (162. člen).

(5) Če kdo za koga trdi ali raznaša, da je storil kaznivo dejanje, za katero se storilec preganja po uradni dolžnosti, se sme resničnost, da je oškodovanec storil kaznivo dejanje, dokazovati le s pravnomočno sodbo, z drugimi dokazi pa le, če pregon ali sojenje ni mogoče ali ni dovoljeno.

(6) Če je bila žaljiva obdolžitev, da je oškodovanec storil kaznivo dejanje, za katero se storilec preganja po uradni dolžnosti, storjena v okoliščinah iz tretjega odstavka 158. člena tega zakonika, se storilec ne kaznuje za žaljivo obdolžitev, čeprav ni pravnomočne sodbe, če dokaže, da je imel utemeljen razlog verjeti v resničnost tistega, kar je trdil ali raznašal.

³ **Opravljanje** (161. člen):

(1) Kdor trdi ali raznaša kaj iz osebnega ali družinskega življenja kakšne osebe, kar lahko škoduje njenemu dobremu imenu, se kaznuje z denarno kaznijo ali zaporom do treh mesecev.

(2) Če je dejanje iz prejšnjega odstavka storjeno s tiskom, po radiu, televiziji ali z drugim sredstvom javnega obveščanja ali na spletnih straneh ali na javnem shodu, se storilec kaznuje z denarno kaznijo ali zaporom do šestih mesecev.

(3) Če je tisto, kar kdo trdi ali raznaša, take narave, da ima hude posledice za oškodovanca, se storilec kaznuje z denarno kaznijo ali zaporom do enega leta.

(4) Resničnosti ali neresničnosti tistega, kar se trdi ali raznaša iz osebnega ali družinskega življenja koga drugega, ni mogoče dokazovati, razen v primerih iz petega odstavka tega člena.

(5) Kdor trdi ali raznaša kaj iz osebnega ali družinskega življenja drugega pri opravljanju uradne dolžnosti, politične ali druge družbene dejavnosti, pri obrambi kakšne pravice ali varstvu upravičenih koristi, se ne kaznuje, če dokaže resničnost svoje trditve ali če dokaže, da je imel utemeljen razlog verjeti v resničnost tistega, kar je trdil ali raznašal.

Državnega zbora in člani Državnega sveta. Če kaznivo dejanje ni storjeno v zvezi z opravljanjem službe, se pregon začne na zasebno tožbo.

Sicer pa posebnega kaznivega dejanja ali strožje sankcije za funkcionarje ali politike ni, z izjemo kaznivega dejanja sramotitev Republike Slovenije (163. člen KZ-1), ki posebej določa kaznivost razžalitve predsednika republike v zvezi z opravljanjem njegovih nalog. Storilec se kaznuje z denarno kaznijo ali z zapornom do enega leta. Podobno so posebej varovani še voditelji tuje države in diplomatski predstavniki tuje države (gl. kaznivo dejanje Sramotitev tuje države ali mednarodne organizacije (164. člen KZ-1). V zadnjem primeru se pregon začne le z dovoljenjem ministra za pravosodje.

Kljub temu, da se v skladu z naročilom ta raziskovalna naloga omejuje na pregled oz. ureditev na zakonodajnem nivoju, pa je v zvezi s kaznivim dejanjem razžalitve vendarle treba kratko omeniti, da je zlasti v primeru politikov oz. funkcionarjev varstvo časti in dobrega imena prizadetega pogosto v konfliktu s pravico do svobode izražanja (prim. 39. člen Ustave RS in 10. člen Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic). S tem v zvezi je pomembna sodna praksa Evropskega sodišča za človekove pravice, ki je že večkrat ugotovilo, »da so meje sprejemljive kritike za politike širše kot pa pri drugih državljanih, saj politiki neizogibno in vedoma izpostavijo vsako svojo besedo in dejanje skrbni kontroli tako novinarjev kakor tudi splošne javnosti in morajo zato pokazati večjo stopnjo tolerance.« (gl. sodbo v zadevi Lingens proti Avstriji iz leta 1986).

II UREDITEV KAZNIVIH DEJANJ GROŽNJE IN RAZŽALITVE V NEKATERIH DRUGIH DRŽAVAH EU

2.1 Avstrija

Avstrijski Kazenski zakonik (*Strafgesetzbuch*, StGB) primerljivo kaznivo dejanje naši grožnji določa v 107. členu pod imenom nevarna grožnja (*Gefährliche Drohung*). V prvem odstavku je opisana osnovna oblika kaznivega dejanja: kdor drugemu nevarno grozi, da bi ga ustrahoval ali vznemiril, se kaznuje z zapornom do 1 leta.

V naslednjem odstavku je predpisana strožja sankcija – zapor do 3 let, če kdo drugemu grozi s smrtjo, s pohabljenjem, z vidno iznakaženostjo, z ugrabitvijo, s požigom, z jedrsko ogroženostjo, ionizirajočim sevanjem ali z razstrelivom, z uničenjem gospodarske eksistence ali družbenega položaja, ali pa če grožnja oz. stanje traja dlje časa.

Bistveno višja sankcija (zapor od enega do 10 let) je predpisana, če grožnje vodijo v samomor ali poizkus samomora oškodovanca.

Kazenski zakonik med definicijami (74. člen, tč. 5) opredeljuje pojem nevarne grožnje: to je grožnja, ki se nanaša na poškodbo telesa, na svobodo, čast ali premoženje in ki je zmožna, da pri žrtvi glede na vse okoliščine in njene osebne lastnosti ali glede na zagroženo zlo povzroči utemeljeno zaskrbljenost, pri čemer ni pomembno, ali je zagroženo zlo uperjeno proti žrtvi grožnje sami, proti njenemu sorodniku oz. bližnjemu ali nekemu pod njenim varstvom.

Kaznivo dejanje se preganja po uradni dolžnosti (povzeto po: spletni strani Urada Zveznega kanclerja).

Posebna kaznivega dejanja oz. njegove oblike, ki bi se nanašala na funkcionarje, Kazenski zakonik ne določa. Omeniti sicer velja, da je med kaznivimi dejanji zoper najvišje državne organe v petnajstem poglavju zakona predvideno kaznivo dejanje prisiljenja članov predstavniških teles, vlad in nekaterih sodišč, toda gre za posebno obliko kaznivega dejanja prisiljenja (prim. 132. člen KZ-1): sila ali grožnja navedenega prisili ali onemogoči, da svoja pooblastila sploh izvrši ali pa povzroči, da jih izvrši v določeni smeri. Gre torej za drugo kaznivo dejanje od grožnje v smislu našega 135. člena KZ-1 in ga zato ne prikazujemo podrobneje.

Kazniva dejanja zoper čast so določena v četrtem poglavju Kazenskega zakonika. Opremljena so kazniva dejanja: obrekovanje (111. člen), očitane kaznivega dejanja, ki je že izbrisano (113. člen), razžalitev (115. člen) in javna razžalitev predstavniškega telesa, zvezne vojske ali državnega organa (116. člen).

Podrobneje prikazujemo razžalitev (115. člen): kdor koga javno ali pred več ljudmi (t.j. poleg storilca ali žrtve več kot dve osebi) žali, zasmehuje, se fizično znaša nad njim ali mu s slednjim grozi, pa niso podana druga strožja kazniva dejanja, se kaznuje z zaporno kaznijo do 3 mesecev ali z denarno kaznijo do 180 dnevni zneskov.

Kazenska odgovornost pa ni podana, če kdo stori tako dejanje, potem ko se spozabi zaradi ogorčenja nad ravnanjem nekoga drugega in ga zato razžali, če je to zlasti na pretečen čas splošno razumljivo.

Zakon kot posebno kaznivo dejanje določa še javno razžalitev predstavniškega telesa, zvezne vojske ali državnega organa (116. člen): dejanje iz 115. člena, torej razžalitev, je kaznivo tudi, če je javno storjeno zoper zvezni predstavniški telesi (*Bundesrat* in *Bundestag*), zoper deželne zbore (*Landtag*), zoper zvezno vojsko ali njen del ali zoper kakšen drug državni organ (*Behörde* – tega pojma *Stafigesetzbuch* ne definira podrobneje). Sankcija pa je enaka.

Pregon za razžalitev se začne na zasebno tožbo, po uradni dolžnosti pa, če gre za kaznivo dejanje po 116. členu oz. zoper tam navedene subjekte in zoper zveznega predsednika, vendar je potrebna njihova privolitev.

Če gre za razžalitev državnega uslužbenca (*Beamter*) med izvajanjem uradne službe, lahko storilca preganja državno tožilstvo, če oškodovanec in njemu predpostavljeni organ s tem soglašata. Gre le za posebnost glede pregon, posebnega kaznivega dejanja pa ni. Enako velja, če gre za kaznivo dejanje, storjeno v zvezi s uradno funkcijo državnega uslužbenca v tisku, po radiu ali na način, ki je dostopen širši javnosti. Če tožilstvo od pregon odstopi, lahko pregon nadaljuje oškodovanec (prim. 117. člen).

Posebna kaznivega dejanja ali strožje kazni za politike v primeru razžalitve v Avstriji ni. Kot že uvodoma omenjeno, se je Evropsko sodišče za človekove pravice postavilo na stališče, da so meje sprejemljive kritike v primeru politikov in njihovega javnega delovanja širše kot glede drugih oseb. Tako je npr. v zadevi *Oberschlick št. 2 proti Avstriji* (iz leta 1997) razveljavilo obsodilno sodbo avstrijskih sodišč, po katerih je bil pritožnik spoznan za krivega razžalitve po 115. členu StGB, s tem ko je voditelja stranke FPÖ Haiderja imenoval za idiota oz. dobesečno za trotlja (nem: *Trottel*). Šlo je za kršitev že omenjenega 10. člena Konvencije (več o tem gl. *Oberschlick proti Avstriji* št. 2).

2.2 Danska

Poglavij in določb, ki vključujejo reguliranje kaznivih dejanj grožnje in razžalitve, je v danskem Kazenskem zakoniku⁴ precej. Kljub temu, da jih v nadaljevanju navajamo veliko, dopuščamo možnost, da smo kakšnega od določil spregledali. Kazenski zakonik je namreč na voljo le v danskem jeziku, v drugih jezikih pa le posamezni izseki.⁵

V 13. poglavju zakonik obravnava kazniva dejanja zoper ustavo in vrhovne organe, terorizem ipd. Med drugim je v njem določeno, da se oseba, ki stori dejanje, katerega cilj je s tujo pomočjo, s silo ali grožnjo spremeniti ustavo ali onemogočiti njeno izvajanje, lahko kaznuje z dosmrtnim zaporom (111. člen). Kdor ogrozi parlamentarno varnost ali svobodo ali stori kakršno koli dejanje, katerega cilj je s silo ali grožnjo prisiliti parlament v kakršno koli odločitev, ali pa je cilj oviranje opravljanja njegovih dejavnosti, se kaznuje z zaporom do 16 let ali – v primeru močno oteževalnih okoliščin – na dosmrtni zapor. Enaka kazen se uporabi v primerih podobnih napadov ali groženj kralju, ustavnim osebam, vladi, ministrom, sodiščem ali vrhovnemu sodišču (113. člen).

Naslednji, 114. člen, govori o terorizmu in določa, da se oseba, ki z namenom ustrahovanja prebivalstva, izsiljevanja danske ali tuje vlade ali mednarodne organizacije, da stori ali opusti kakšno dejanje ali s ciljem, da destabilizira oz. uniči državo ali temeljne politične, ustavne, gospodarske ali socialne strukture mednarodnih organizacij, stori katerega koli od v nadaljevanju člena navedenih dejanj (mednje sodi tudi grožnja z umorom ali grobim nasiljem), kaznuje z do dosmrtnim zaporom.

V skladu s 115. členom danskega Kazenskega zakonika se lahko kazen za kazniva dejanja iz 25., 26. in 27. poglavja (gl. v nadaljevanju) podvoji, če je bilo kaznivo dejanje storjeno proti monarhu ali regentu.

V 118. členu zakonika je zapisano, da:

»Oseba, ki z uporabo sile ali z grožnjo uporabe sile ali z ustrahovanjem z možno intervencijo s strani tuje sile, prepreči ali poskusi preprečiti javnemu organu, da opravlja svoje dejavnosti, in če je to dejanje storjeno z namenom vplivanja na javne zadeve ali moti javni red, se kaznuje z zaporno kaznijo, ki ne presega 12 let.

Z enako kaznijo se kaznuje osebo, ki s prej omenjenim namenom in z uporabo sredstev, navedenih v prejšnjem odstavku, resno ovira svobodo govora ali preprečuje katero koli združenje ali katero koli organizacijo, da svobodno izvaja zakonite dejavnosti.

Enako kazen se uporabi tudi za osebo, ki z istim namenom in sredstvi stori kaznivo dejanje, obravnavano v 193. členu zakonika ali kakšno podobno dejanje, ki škodi javnemu dobremu.«

Kazniva dejanja navedena v členih od 111. - 115. in 118. členu so v vseh primerih predmet javnega pregona po odredbi ministra za pravosodje.

Kazniva dejanja zoper javni organ so obravnavana v 14. poglavju Kazenskega zakonika. Oseba, ki s silo ali z grožnjo z nasiljem napade nekoga, ki opravlja svoje naloge v skladu z javno službo, ali pa poskuša preprečiti tej osebi izvedbo uradnega

---

⁴ Dostopen na: <https://www.retsinformation.dk/forms/r0710.aspx?id=164192>.

⁵ Za angleško verzijo zakonika smo zaprosili dansko ministrstvo za pravosodje, a do oddaje naloge odgovora nismo prejeli.

dejanja ali pa jo prisiliti, da ga opravi, se kaznuje z denarno kaznijo⁶ ali z zaporom do 8 let (119. člen)

Oseba, ki napade javnega uslužbenca z žalitvami, zmerjanjem ali drugimi žaljivimi besedami ali kretnjami, se v skladu s 121. členom zakonika kaznuje z denarno kaznijo ali s kaznijo zavora do največ 6 mesecev. Postopek v tem primeru sproži javni tožilec.

Oseba, ki z grožnjo nasilja nadleguje ali z nasiljem in nezakonito prisilo, omenjeno v 260. členu, ali grožnjo po 266. členu, ali kako drugače stori kaznivo dejanje zoper osebo (ali njegove sorodnike ali druge z njim povezane osebe), za katero se pričakuje, da bo podala (ali je že podala) izjavo policiji ali sodišču, se kaznuje z globo ali zaporom do 8 let (123. člen).

Tudi v poglavju o kaznivih dejanjih zoper javni red in mir (15. poglavje) zasledimo člen, ki obravnava kaznivo dejanje grožnje:

»Kdor spodbuja nemire z namenom izvajanja nasilja ali grožnje z njim ljudem ali dobrinam, se kaznuje z denarno kaznijo ali zaporom do 3 let.« (133. člen).

V 26. poglavju zakonika so obravnavana kazniva dejanja zoper osebno svobodo. V 260. členu je zapisano, da se osebo, ki z nasiljem ali z grožnjami z nasiljem prisili nekoga, da naredi nekaj, kar ta ne želi narediti, lahko kaznuje z zaporom do največ 2 let. Dejanje zajema tudi grožnje za razkritje skrivnosti ali grožnjo z oskrunitvijo časti.

Naslednje poglavje pa vključuje določbe o kaznivih dejanjih zoper zasebnost in čast. Kazenski zakonik v 266. členu določa, da se, kdor na način, ki povzroči resen občutek strahu za lastno življenje, zdravje ali blagostanje ali življenje, zdravje ali blagostanje druge osebe, grozi, da bo storil kaznivo dejanje, kaznuje z denarno kaznijo ali z zaporom do 2 let. Poleg tega člen določa tudi, da se vsaka oseba, ki javno, ali z namenom njihovega širjenja posreduje informacije, na podlagi katerih se določena skupina ljudi počuti ogroženo, užaljeno ali degradirano zaradi svoje rase, barve kože, narodnega ali etničnega izvora, vere ali spolne usmeritve, kaznuje z denarno kaznijo ali z zaporom za obdobje, ki ne presega dveh let.

Naslednji, 267. člen, določa, da se vsaka oseba, ki krši čast druge osebe z žaljivimi besedami ali ravnanjem ali širi trditve, ki bi lahko omalovaževale ugled druge osebe, kaznuje z denarno kaznijo ali z zaporom do štirih mesecev.

Če so obtožbe storjene s slabimi nameni, se lahko kazen poveča na zapor do 2 let (268. člen). Dejanje iz 267. člena pa se glede na 269. člen ne kaznuje,

»...če je bila dokazana njegova resničnost, ali če je avtor trditve deloval v dobri veri ali je bil dolžan govoriti ali če je ravnal v imenu zakonitega varstva očitnega javnega interesa, lastnega interesa ali interesa drugih. Kazen se lahko odpiše, kadar dokazi opravičujejo razloge, zakaj se je obtožba zdela resnična.«

V primeru, da je bila obtožba izražena neupravičeno žaljivo, 270. člen zakonika določa, da se kazen, opisana v 267. členu, izreče tudi v primeru, da trditev drži. Enako velja, če avtor ni imel utemeljenega razloga za tako žalitev, vendar pa je v 272. členu zapisano,

---

⁶ Denarne kazni se določijo v obliki dnevnega zneska. Število zneskov se določi glede na vrsto kaznivega dejanja in lahko znaša najmanj en in največ 60 zneskov. Višina zneska pa je enaka storilčevemu povprečnemu dnevnemu dohodku, pri tem pa se upošteva njegovo življenjsko situacijo, ki vpliva na zmožnost plačila. Zneska pa ni mogoče določiti na manj od 2 kron (51. člen). Pod določenimi pogoji je denarno kazen mogoče spremeniti v zaporno (54. člen).

da se lahko kazen odpiše, če je bilo dejanje spodbujeno z neprimernim obnašanjem/delovanjem žrtve ali če je žrtev delovala s ciljem maščevanja.

V primeru podajanja ali širjenja žaljivih izjav glede pokojne osebe, se storilec kaznuje z denarno kaznijo ali kaznijo zaporu do 4 mesecev. Vendar pa je osebo zaradi žaljivih izjav, ki so izrečene 20 let po smrti osebe, mogoče sodno preganjati le, če je izražena na način iz 268. člena (s slabimi nameni) (274. člen).

Vsa v 27. poglavju navedena dejanja (razen tistih iz 266. člena) se preganjajo po zasebni tožbi (275. člen) (Retsinformation, spletna stran).

Do leta 2004 so bili javni funkcionarji v 267. členu omenjeni posebej, od tega leta dalje pa je bil ta odstavek razveljavljen. V primerih, ko danska sodišča preučujejo primere obrekovanja, se sklicujejo na 10. člen Evropske konvencije o človekovih pravicah in uporabljajo koncepte iz sodne prakse Evropskega sodišča za človekove pravice (WPFC, spletna stran).

2.3 Hrvaška

Trinajsto poglavje hrvaškega Kazenskega zakonika⁷ nosi naslov Kazniva dejanja zoper osebno svobodo. V 139. členu so določene kazni za kaznivo dejanje grožnje:

»Kdor drugemu resno grozi z neko škodo z namenom, da bi ga prestrašil ali vznemiril, se kaznuje z zaporom do enega leta.

Kdor nekomu resno grozi, da bo njega ali njemu bližnjo osebo ubil ali ji povzročil hude telesne poškodbe, jo ugrabil ali ji odvzel svobodo ali povzročil škodo s požarom, eksplozijo, ionizirajočim sevanjem, orožjem, nevarnim orodjem ali drugimi nevarnimi sredstvi, ali uničil socialni status ali materialno eksistenco, se kaznuje z zaporom do treh let.

Če je kaznivo dejanje iz prvega in drugega odstavka storjeno proti uradni ali odgovorni osebi v zvezi z njenim delom ali položajem, ali novinarju v zvezi z opravljanjem dela ali proti skupini ljudi, ali če se povzroči večjo vznemirjenost prebivalstva, ali če je oseba, ki se ji dalj časa grozi, postavljena v težek položaj, se osebo, ki ta dejanja izvaja, kaznuje z zaporom od šestih mesecev do petih let.

Kaznivo dejanje iz prvega odstavka tega člena se preganja po vloženi zasebni tožbi, postopek proti storilcu kaznivega dejanja iz drugega odstavka tega člena pa se sproži na predlog, razen če je kaznivo dejanje iz prvega in drugega odstavka storjeno iz sovraštva do otroka, osebe z invalidnostjo ali do bližnje osebe.«

Petnajsto poglavje hrvaškega Kazenskega zakonika govori o kaznivih dejanjih zoper čast in ugled. V 147. členu je določeno, da:

„Kdor drugega užali, se kaznuje z denarno kaznijo do 90 dnevni zneskov.«⁸

⁷ Hrvaški Kazenski zakonik: <http://www.zakon.hr/z/98/Kazneni-zakon>.

⁸ Denarna kazen se izreka v dnevni zneski. Kazen ne more biti nižja od 30 niti višja od 360 dnevni zneskov, razen za kazniva dejanja, storjena iz koristoljublja. V tem primeru se lahko določi kazen v višini največ 500 dnevni zneskov. Tako visoka kazen je v Zakoniku za nekatera dejanja tudi posebej predpisana. Število dnevni zneskov se ugotavlja na podlagi razlogov iz 47. člena, razen tistih, ki so povezani s finančnim položajem storilca. Višina dnevni zneskov se določi z upoštevanjem dohodkov in premoženja obsojene osebe in povprečni stroškov,

Kdor dejanje, omenjeno v prvem odstavku, izvede preko tiska, radia, televizije, računalniškega omrežja, na javnem zborovanju ali na drug način, zaradi katerega žalitev postane dostopna večjemu številu oseb, se kaznuje z denarno kaznijo do 180 dnevni zneskov.

Če oseba žalitev vrne, lahko sodišče storilca kaznivega dejanja oprosti kazni.

Če je storilec kršitev povzročil zaradi neprimernega obnašanja oškodovanca ali če oškodovanec pred sodiščem sprejme storilčevo opravičilo za kaznivo dejanje, lahko sodišče storilca oprosti kazni. Žalitev se ne smatra za kaznivo dejanje, če je iz izražanja in drugih okoliščin razvidno, da je žaljenje posledica zaščite drugih upravičenih interesov.»

Hrvaški Kazenski zakonik dejanje žaljenja s pripisovanjem povsem konkretnih dejstev, ki lahko povzročijo škodo časti in ugledu druge osebe, obravnava v naslednjem, 148. členu:

»Kdor pred drugo osebo o nekom navaja ali razširja dejstva, ki lahko škodujejo njegovi časti ali ugledu, se kaznuje z denarno kaznijo do 180 dnevni zneskov.

Oseba, ki dejanje iz prvega odstavka tega člena stori preko tiska, radia, televizije, računalniškega sistema ali omrežja, na javnem zborovanju ali na kakršen koli drug način, zaradi katerega je to postalo dostopno večjemu številu oseb, se kaznuje z denarno kaznijo do 360 dnevni zneskov.

Dejanje iz prejšnjih dveh odstavkov ni kaznivo, če storilec dokaže resničnost dejanskih trditev ali obstoj resnega razloga, zaradi katerega je v dobri veri verjel v njihovo verodostojnost.

Dokazov o okoliščinah iz prejšnjega odstavka pa ni dovoljeno predstavljati storilcu, ki dejanskih trditev ni razširjal v javnem interesu ali zaradi drugega upravičenega razloga in je deloval predvsem z namenom škodovanja časti ali ugledu drugega, še posebej, če so se trditve nanašale na osebno ali družinsko življenje druge osebe.

Če storilec prizna neresničnost svojih trditev in jih prekliče, ga sodišče lahko oprosti kazni.»

O podobnem dejanju, le da storilec že prvotno ve, da je neka trditev, ki jo širi o drugi osebi, lažna, govori 149. člen (Obrekovanje). Predpisane kazni so v tem primeru sorazmerno višje.

Začetek kazenskega postopka za kazniva dejanja zoper čast in dobro ime določa 150. člen. Postopek proti storilcem kaznivega dejanja zoper čast in dobro ime se sproži z zasebno tožbo. Če so kazniva dejanja zoper čast in dobro ime storjena proti umrlim osebam, lahko zahtevo za začetek kazenskega postopka vložijo zakonci ali izvenzakonski partnerji, istospolni partnerji, starši, otroci, starši, posvojitelji, posvojenci, bratje ali sestre pokojnika.

Člen, ki sledi, pa govori o javnem razkritju obsodb za kazniva dejanja zoper čast in dobro ime. Sodba, s katero se storilec kaznivega dejanja zoper čast in dobro ime storjenega preko tiska, radia, televizije, računalniškega sistema ali omrežja ali drugih sredstev javnega obveščanja, spozna za krivega, se objavi v celoti ali delno na zahtevo žrtve in na stroške kršitelja.

Sodišče v svoji sodbi določi način objave. Kadar je to mogoče, se odredi, da se to naredi v istem javnem mediju, v katerem je bilo storjeno kaznivo dejanje.

Posebej o kaznivih dejanjih zoper najvišje državne uradnike govori 346. člen zakonika:

»Kdor s silo ali z grožnjo takojšnje uporabe sile z namenom preprečitve izvrševanja njihovih dolžnosti ali z namenom prisiliti jih v izvrševanje dolžnosti na določen način, ogrozi hrvaškega predsednika, predsednika ali poslanca hrvaškega parlamenta, predsednika ali člana hrvaške

---

potrebnih za vzdrževanje družine storilca kaznivega dejanja. Dnevni znesek ne sme biti manjši od 20 kun in ne sme presegati 10.000 kun (42. člen Kazenskega zakonika).

vlade, predsednika ali sodnika hrvaškega ustavnega sodišča, se kaznuje z zaporom od enega do osmih let.

Če pa omenjeno dejanje ogrozi življenje ali telo teh oseb, ali oseba povzroči kaznivo dejanje telesne poškodbe ali je uporabljeno orožje ali nevarno orodje, se povzročitelj kaznuje z zaporom od treh do dvanajst let.«

Kazenski zakonik v 355. členu določa kazen za osebo, ki grozi osebi pod mednarodno zaščito. Osebo, ki ogroža varnost osebe pod mednarodno zaščito z resno grožnjo, da bo proti njej storila kaznivo dejanje iz 352. do 354. člena (umor, ugrabitev, napad), se kaznuje z zaporom od šestih mesecev do petih let (Hrvaški Kazenski zakonik, spletna stran).

2.4 Italija

Tudi v italijanskem pravnem redu velja načelo, da je treba spoštovati vsakogar, ne glede na njegove osebne, socialne ali ekonomske okoliščine. To je skladno z načelom, določenim v 3. členu prvega poglavja ustave:

"Vsi državljani imajo enako družbeno dostojanstvo in so enaki pred zakonom, ne glede na spol, raso, jezik, vero, politično mnenje ter osebne in socialne razmere."

Dvanajsti del italijanskega Kazenskega zakonika⁹ nosi naslov Kazniva dejanja zoper osebe. Na tem mestu v drugem poglavju govori o kaznivih dejanjih zoper čast. Žalitev posebej obravnava 594. člen, ki pravi:

»Kdor žali čast ali dostojanstvo navzoče osebe, se kaznuje z zaporom do šestih mesecev ali z denarno kaznijo do 516 evrov.

Z enako kaznijo se kaznuje osebo, ki stori dejanje žalitve s telegramom, preko telefona, ali če osebo užali z besedilom ali risbo.

Kazen zapora do enega leta ali denarna kazen do 1.032 evrov se izreče, če nekdo komu pripisuje povsem določeno dejstvo. Kazen se poviša, če je kaznivo dejanje storjeno v navzočnosti več ljudi.«

(Codice Penale, spletna stran)

Zakon št. 205 iz leta 1993 v 3. členu določa, da v primeru, da je bil razlog žalitve etnična, nacionalna, rasna ali verska diskriminacija oz. nestrpnost, to pomeni dodatno oteževalno okoliščino (Studio Cataldi, spletna stran).

Žaljivo obnašanje oz. dejanje razžalitve se mora zgoditi v navzočnosti oškodovanca, saj ravno njegova prisotnost loči kaznivo dejanje razžalitve od kaznivega dejanja obrekovanja. O slednjem govori 595. člen Kazenskega zakonika:

»Kdorkoli, razen v primerih, navedenih v prejšnjem členu, v komunikaciji z več ljudmi žali ugled drugega, se kaznuje z zaporom do enega leta ali z denarno kaznijo do 1.032 evrov.

Če kaznivo dejanje vključuje pripisovanje določenega dejstva, se kazen lahko zviša do dveh let zapora ali na denarno kazen do 2.065 evrov.

Če je kaznivo dejanje izvedeno preko tiska ali preko drugih sredstev obveščanja ali na javnem zborovanju, se predvideva kazen zapora od šestih mesecev do treh let ali denarna kazen, ki ni nižja od 516 evrov.

---

⁹ Codice Penale: <http://www.studiocataldi.it/codicepenale/>.

Če je kaznivo dejanje usmerjeno proti političnemu, upravnemu ali pravosodnemu organu, proti njihovemu zastopniku ali članu, se kazen poviša.»

O kaznivih dejanjih zoper čast in ugled predsednika republike govori 278. člen Kazenskega zakonika. Ta določa, da:

»Kdor žali čast ali ugled predsednika republike, se kaznuje z zaporom od enega do petih let.«¹⁰

Postopek zoper osebo, ki je storila kaznivo dejanje razžalitve, se sproži na pobudo žrtve, vloženo na pravosodno policijo ali tožilstvo. Rok za začetek tožbe je tri mesece od dneva seznanitve z dejstvom, da je bilo kaznivo dejanje storjeno.

Na tem mestu lahko omenimo tudi 290. člen, ki govori o žalitvi republike, ustavnih institucij in oboroženih sil:

»Kdor javno žali republiko, zakonodajna organa, vlado, ustavno sodišče ali sodni organ (magistraturo), se kaznuje z denarno kaznijo v razponu od 1.000 do 5.000 evrov. Enaka kazen velja za vsakogar, ki javno žali oborožene in osvobodilne sile države.«

Člen 291 določa kazen v primeru žaljenja italijanskega naroda. V njem je zapisano, da se, kdor javno žali italijanski narod, prav tako kaznuje z denarno kaznijo v razponu od 1.000 do 5.000 evrov.

Naslednji člen pa govori o žalitvi ali poškodbi zastave ali drugega državnega simbola. Tudi za žalitev zastave ali drugega državnega simbola je predvidena denarna kazen v razponu od 1.000 do 5.000 evrov. Kazen se poveča na 5.000 do 10.000 evrov v primeru, ko je to dejanje storjeno na javnem dogodku ali uradni slovesnosti. Kdor javno in namerno poškoduje nacionalno zastavo ali drugi simbol države, pa se kaznuje z zaporom do dveh let.

V primeru žaljivih pripomb na javnem mestu na račun uradnih simbolov drugih držav se storilca kaznuje s kaznijo od 100 do 1.000 evrov, a po načelu recipročnosti (zaščita uradnih italijanskih simbolov v teh državah).

Kaznivo dejanje grožnje je obravnavno v 612. členu Kazenskega zakonika. Ta določa, da razen če dejanje predstavlja hujše kaznivo dejanje, se z zaporom od šestih mesecev do petih let kaznuje oseba,

»ki z večkratnim ravnanjem, ki ogroža ali vznemirja kogarkoli, tako da povzroči resno in trajno stanje tesnobe ali strahu, ali je povod za utemeljen strah za lastno varnost ali varnost bližnje osebe in katerega posledica je sprememba življenjskih navad.«

Kazen se poviša, če je kaznivo dejanje storjeno s strani zakonca ali osebe, ki je ali je bila kako drugače čustveno povezana z žrtvijo ali če je dejanje storjeno s pomočjo elektronskih naprav.

Kazen se poveča za največ polovico tudi, če je kaznivo dejanje storjeno proti mladoletniku, nosečnici ali osebi z invalidnostjo, ali z orožjem ali preobleko.

Postopek proti storilcu kaznivega dejanja se sproži na prijavo žrtve. Rok za začetek postopka je šest mesecev. Zahteve se ne da umakniti, če je bilo kaznivo dejanje storjeno s ponavljajočimi grožnjami na način drugega odstavka 612. člena. Po uradni dolžnosti se postopek nadaljuje, če je kaznivo dejanje storjeno proti mladoletni osebi ali

---

¹⁰ Sporazum z Vatikanom leta 1929 je enako določilo zaščite razširil tudi na papeža.

osebi z invalidnostjo in če je dejanje povezano z drugim kaznivim dejanjem, v zvezi s katerim je treba sprožiti postopek po uradni poti.

2.5 Nemčija

Tudi nemški kazenski zakonik pozna kaznivo dejanje grožnje (*Bedrohung*) in ga ureja v 241. členu StGB (*Strafgesetzbuch*): kdor komu grozi z zločinom (to je s kaznivim dejanjem, za katerega je zagrožena kazen najmanj 1 leta zapor), storjenem proti njemu ali osebi, ki je njemu blizu, se kaznuje z denarno kaznijo ali z zaporom do enega leta. Enako se kaznuje tudi pretvarjanje oz. blefiranje: kdor drugemu vedoma lažno prikazuje, da njemu ali njemu bližnji osebi grozi zločin.

Kaznivo dejanje je lahko storjeno le proti individualni osebi, ne pa zoper npr. skupino ljudi ali organizacijo. Grožnja mora biti resna, a ni pomembna, ali jo storilec sploh lahko ali želi uresničiti. Ni pomembno, da grožnjo uresniči sam - lahko vpliva na nekoga tretjega.

Obe obliki kaznivega dejanja se preganjata po uradni dolžnosti (povzeto po: Wikipediji).

Posebne kaznivega dejanja, povezanega z grožnjami politikom, ni. Podobno kot avstrijski Kazenski zakonik pa tudi nemški pozna kaznivo dejanje prisiljenja zveznega predsednika in članov ustavnih organov (106. čl.), med katere sodijo tudi zvezni in deželni parlamenti. Gre pa za prisiljenje, da nekdo nekaj stori ali opusti in torej ne gre za (samo) grožnjo v ožjem smislu.

Tudi nemški kazenski zakonik pozna več kaznivih dejanj, ki varujejo čast in dobro ime. Splošno kaznivo dejanje (*lex generalis*) je razžalitev (185. člen, *Beleidigung*), poleg tega pa poznajo še žaljivo obdolžitev (*Üble Nachrede*, 186. člen) in obrekovanje (*Verleumdung*) (187. člen). Posebej pa je določeno še kaznivo dejanje žaljive obdolžitve in obrekovanje politikov (188. člen). Vsa ta kazniva dejanja se preganjajo na zasebno tožbo (povzeto po: ECPRD).

Za kaznivo dejanje razžalitve je predpisana denarna kazen ali zapor do enega leta. Zakon kaznivega dejanja ne definira oz. ne opisuje dejanskega stanja. Če je razžalitev storjena z napadom (npr. zaušnica, prerivanje, pljuvanje), je sankcija strožja: denarna kazen ali zapor do 2 let.

Kaznivo dejanje razžalitve po sodni praksi predstavlja žaljivo izražanje vrednostne sodbe o nekom. Vrednostna sodba je rezultat osebnega mišljenja in ne vsebuje dokazljivih dejstev. Kljub temu je razlika med tem in kaznivim dejanjem žaljive obdolžitve pogosto nejasna (povzeto po: ECPRD).

Za kaznivo dejanje žaljive obdolžitve (trditev ali raznašanje žaljivih dejstev) je predpisana denarna kazen ali zapor do enega leta. Če je kaznivo dejanje storjeno v javnosti ali s pisanjem, sliko itd., pa denarna kazen ali zapor do 2 let. Za obrekovanje (širjenje neresničnih dejstev) je predpisana kazen zapor do 2 let ali denarna kazen. Če je dejanje storjeno na zasedanju oz. shodu (*Versammlung*) ali s širjenjem pisanj ali slik, pa je kazen strožja: zapor do 5 let ali denarna kazen.

Razžalitev, storjena proti politikom, ni posebno kaznivo dejanje, tudi strožja sankcija ni predvidena. Izjema so nekateri tuji državni predstavniki, kar je opisano v nadaljevanju (člen 103).

Kot omenjeno pa nemški kazenski zakonik pozna kaznivo dejanje žaljive obdolžitve in obrekovanja politikov (188. člen), pri čemer so sankcije strožje, obstajati pa morajo posebne okoliščine. Za žaljivo obdolžitev, storjeno javno, na zasedanju oz. shodu ali s pisanjem ali sliko, in če ta lahko bistveno oteži politično javno delovanje, je predpisana sankcija zapora od 3 mesecev do 5 letih. Motiv mora biti povezan z delovanjem žrtve v javnem življenju. Za obrekovanje politika pa je pod enakimi pogoji predpisana zaporna kazen od 6 mesecev do 5 let.

Kazenske odgovornosti pa v vseh zgoraj opisanih primerih kaznivih dejanj ni, če gre za kritične sodbe o znanstvenih, umetniških ali obrtniških dejavnosti, za očitke in graje s strani predpostavljenih in podobno, če iz okoliščin in oblike izjave ne izhaja, da gre za naklep razžalitve (prim. 193. člen). Tukaj so zajeti predvsem interesi javnosti po informiranju, zato je ta določba predvsem pomembna za delovanje novinarjev.

Posebej se kaznuje blatenje ali hudo žaljenje (*Verunglimpfung*) zveznega predsednika: gre za javno, na zasedanju (shodu) ali preko medijev (tisk itd.) hudo žaljenje: predpisana kazen je 3 mesece do 5 let zapora, v posebno hudem primeru je kazen od 6 mesecev do 5 let zapora. V milejših primerih pa lahko sodišče kazen zniža (90. člen StGB). O pregonu s svojim dovoljenjem odloča predsednik. Po poročanju medijev so kazenski postopki po tem členu zelo redki.

Pod določenimi okoliščinami je kaznivo tudi blatenje ali hudo žaljenje ustavnih organov, to so: zakonodajni organi, vlade in ustavna sodišča zveze in dežel ali njihovi člani, torej tudi poslanci. Kdor navedene javno, na zasedanju (shodu) ali preko medijev (tisk, internet itd.) hudo žali na način, ki ogroža ugled države in se pri tem naklepno zavzema zoper obstoj Nemčije ali njenih ustavnih načel, se kaznuje z zaporno kaznijo od treh mesecev do 5 let. Kaznivo dejanje se preganja le z dovoljenjem ustavnega organa ali njegovega člana (90b. člen StGB).

Kazenski zakonik posebej varuje (gl. člen 103) tudi organe in predstavnike tujih držav. Za razžalitev državnega poveljarja, člana vlade ali diplomatskega predstavnika je predpisana denarna kazen ali zapor do treh let. Če gre za razžalitev z obrekovanjem, pa je možno izreči zaporno kazen od treh mesecev do 5 let. Pogoji za pregon pa so strogi: državi morata imeti diplomatske stike, zagotovljena mora biti reciprociteta, tuja država oz. vlada pa mora dati zahtevo za pregon. Poleg tega pa mora dati dovoljenje za pregon tudi nemška zvezna vlada.

Po nekaterih podatkih so obsodbe storilcev razžalitve zoper politike v Nemčiji redko uspešne. V odnosu do ustavne pravice do svobode govora in tudi glede na omejitve, ki so opisane zgoraj (npr. kritične sodbe), sodišča tehtajo vsak izraz. Tako je nedavno Zvezno ustavno sodišče ugotovilo, da izraz *Dummschwätzer* (blebetač, tepec) ne pomeni nujno razžalitve politika – presoditi je treba namreč celoten kontekst izjave.

2.6 Švedska

Švedski kazenski zakon prepoveduje protizakonito grožnjo (poglavje 4, 5. člen). Uvrščena je v poglavje o kaznivih dejanjih zoper osebno svobodo in mir: kdor proti drugi osebi usmeri orožje ali kako drugače grozi, da bo storil kaznivo dejanje na način, ki pri tej osebi povzroči resen strah za varnost sebe, koga drugega ali za varnost premoženja, se kaznuje z denarno kaznijo ali zaporno kaznijo do enega leta. Če gre za hujšo obliko dejanja, je predpisana zaporna kazen od 6 mesecev do 4 let.

Besedilo 11. člena zakona kaže na to, da se kaznivo dejanje preganja po uradni dolžnosti.

Kazenski zakonik sicer pozna tudi kaznivo dejanje nasilje ali grožnja zoper javne uslužbenke (poglavje 17 o kaznivih dejanjih zoper javno delovanje): gre pa za grožnje v zvezi z opravljanjem javnih pooblastil (*»in exercise of public authority«*) in uradnih dejanj s strani javnih uslužbencev.

Razžalitev je sankcionirana v 3. členu petega poglavja kazenskega zakona: z denarno kaznijo se kaznuje, kdor drugega očrni z žaljivo označbo, obtožbo ali s kakšnim drugim nesramnim oz. žaljivim vedenjem. Če je kaznivo dejanje hujše narave, se kaznuje z denarno kaznijo ali z zaporom do 6 mesecev.

Pregon za to kaznivo dejanje lahko zahteva oz. vodi le žrtev (smiselno zasebna tožba), državno tožilstvo pa le, če po informaciji (prijavi) žrtve iz posebnih razlogov ugotovi javni interes in:

- če gre za žalitev osebe, ki opravlja svoje uradne dolžnosti ali
- če gre za žalitev iz razlogov diskriminacije (spolne, rasne, nacionalne itd).

Tožilstvo pa pregon začne po uradni dolžnosti tudi, če je razžalitev uperjena zoper voditelja tuje države, ki se mudi na Švedskem ali zoper predstavnika tuje države, vendar je potrebno dovoljenje vlade.

Posebne določbe o razžalitvi drugih funkcionarjev ali politikov iz švedskega kazenskega zakonika niso razvidne. Iz gradiva Svetovnega odbora za svobodo tiska (*World Press Freedom Committee*) pa izhaja, da je Švedska v šestdesetih in sedemdesetih letih razveljavila zakonske določbe, ki prepovedujejo žaljenje vladnih uslužbencev in državnih simbolov. Leta 1965 so bile odpravljene določbe, ki so prepovedovale žaljenja Riksdaga (parlamenta), kmalu za tem pa določbe, ki so prepovedovale skrunitev nacionalnih simbolov Švedske in drugih narodov, kralja in javnih uslužbencev (povzeto po: *World Press Freedom Committee*).

III ZAKLJUČEK

Avstrijski kazenski zakonik pozna kaznivo dejanje nevarna grožnja. Opis dejanskega stanja je primerljiv našemu, prav tako pozna kvalificirano (strožjo) obliko. Zagrožena sankcija je višja od slovenske: zapor do enega leta za osnovno obliko (pri nas do 6 mesecev) in zapor do treh let za kvalificirano (pri nas do 1 leta). Če grožnje pripeljejo do samomora ali njegovega poskusa, je predvidena zaporna kazen od 1 leta do 10 let. V vseh primerih se po avstrijskih predpisih to kaznivo dejanje preganja po uradni dolžnosti.

Kaznivo dejanje razžalitve je po avstrijskem zakonu nekoliko natančneje opisano, sankcija pa je enaka slovenski: denarna kazen ali zapor do 3 mesecev. Razžalitev se preganja na zasebno tožbo, razen če gre za kaznivo dejanje javne razžalitve ustavnega predstavniškega telesa, zvezne vojske ali državnega organa. Nekaj posebnosti glede pregona velja še za zveznega predsednika in za državne uslužbenke: pregon s privolitvijo oškodovanca vodi državno tožilstvo.

Dejanji grožnje in razžalitve posredno ali neposredno vključuje veliko členov **danskega** Kazenskega zakonika. Njuna teža je odvisna od načina storitve dejanja, glede na žrtev

oz. predmet proti kateremu je bilo dejanje uperjeno ipd. Na tem mestu jih izpostavljamo le nekaj.

Na Danskem je razžalitev kaznivo dejanje, ki se v skladu z 267. členom Kazenskega zakonika, ki določa sankcije za dejanja zoper osebno čast, lahko kaznuje z denarno kaznijo ali s kaznijo zaporu do največ 6 mesecev. Sodni postopek zoper storilca sproži žrtev. Kazni so podobne v primeru žaljenja javnega uslužbenca, le da postopek v tem primeru sproži javni tožilec.

Če pa oseba s silo ali z grožnjo z nasiljem napade nekoga, ki opravlja svoje naloge v skladu z javno službo, ali pa poskuša preprečiti tej osebi izvedbo uradnega dejanja ali pa jo prisiliti, da ga opravi, se kaznuje z denarno kaznijo ali z zaporom do 8 let.

Kazenski zakonik predvideva tudi višjo zaporno kazen (do 12 let), če oseba z uporabo sile ali z grožnjo uporabe sile ali z ustrahovanjem z možno intervencijo s strani tuje sile prepreči ali poskusi preprečiti javnemu organu, da opravlja svoje dejavnosti, in če je to dejanje storjeno z namenom vplivanja na javne zadeve.

V 26. poglavju zakonika so obravnavana kazniva dejanja zoper osebno svobodo in v 260. členu je zapisano, da se osebo, ki z nasiljem ali z grožnjami z nasiljem prisili nekoga, da naredi nekaj, kar ta ne želi narediti, lahko kaznuje z zaporom največ 2 let. Dejanje zajema tudi grožnje za razkritje skrivnosti ali grožnjo z oskrunitvijo časti.

Trinajsto poglavje **hrvaškega** Kazenskega zakonika nosi naslov Kazniva dejanja zoper osebno svobodo. V 139. členu so določene kazni (zaporne) za kaznivo dejanje grožnje. Zaporna kazen do pet let je predvidena, če je kaznivo dejanje storjeno proti uradni ali odgovorni osebi v zvezi z njenim delom ali položajem, ali novinarju v zvezi z opravljanjem dela ali proti skupini ljudi, ali če se povzroči večjo vznemirjenost prebivalstva, ali če je oseba, ki se ji dalj časa grozi, postavljena v težek položaj.

Petnajsto poglavje hrvaškega Kazenskega zakonika pa govori o kaznivih dejanjih zoper čast in ugled, za katera so predvidene denarne kazni v dnevnih zneskih.

Posebej o kaznivih dejanjih zoper najvišje državne uradnike govori 346. člen zakonika, ki pravi, da se, kdor s silo ali z grožnjo takojšnje uporabe sile ogrozi delo hrvaškega predsednika, predsednika ali poslanca hrvaškega parlamenta, predsednika ali člana hrvaške vlade, predsednika ali sodnika hrvaškega ustavnega sodišča, kaznuje z zaporom od enega do osmih let. Če pa omenjeno dejanje ogrozi življenje teh oseb, se povzročitelj kaznuje z zaporom od treh do dvanajst let.

Dvanajsti del **italijanskega** Kazenskega zakonika nosi naslov Kazniva dejanja zoper osebe. V drugem poglavju tega dela (594. člen) govori o kaznivem dejanju žaljenja navzoče osebe, za katero je predpisana denarna kazen (do 516 evrov) ali zapor do šestih mesecev. Kazni se podvojijo, če je kaznivo dejanje storjeno pred več ljudmi in se žrtvi pripisuje neko točno določeno dejstvo. V primeru žaljenja časti in ugleda predsednika države je predpisana zaporna kazen od enega do petih let.

Oseba, ki v komunikaciji z več ljudmi žali ugled drugega, se kaznuje z zaporom do enega leta ali z denarno kaznijo do 1.032 evrov. Če kaznivo dejanje vključuje pripisovanje točno določenega dejstva, se kazen lahko zviša na do dve leti zaporu ali na denarno kazen do 2.065 evrov.

Če je kaznivo dejanje izvedeno preko tiska ali preko drugih sredstev obveščanja, ali na javnem zborovanju, se predvideva kazen zaporu od šestih mesecev do treh let ali denarna kazen, ki ni nižja od 516 evrov. Če je kaznivo dejanje usmerjeno proti političnemu, upravnemu ali pravosodnemu organu, proti njihovemu zastopniku ali članu, se kazen prav tako poviša.

Kaznivo dejanje grožnje je obravnavno v 612. členu zakonika. Ta določa, da se, z zaporom od šestih mesecev do petih let kaznuje oseba, ki s svojim ravnanjem povzroči resen občutek tesnobe ali strahu, ali je ravnanje povod za utemeljen strah žrtve za

lastno varnost ali varnost bližnje osebe in katerega posledica je sprememba življenjskih navad.

Tudi **nemški** kazenski zakonik pozna kaznivo dejanje grožnje, ki pa mora biti storjeno z grožnjo z zločinom, to je s kaznivim dejanjem, za katerega je zagrožena kazen najmanj 1 leta zapor. Predpisana kazen za grožnjo je denarna kazen ali zapor do enega leta. Sankcija je torej strožja od slovenske. Enako se kaznuje tudi pretvarjanje oz. blefiranje: kdor drugemu vedoma lažno prikazuje, da njemu ali njemu bližnji osebi grozi zločin. Kvalificirana oblika kaznivega dejanja ni predpisana, pregon pa se začne po uradni dolžnosti.

Za kaznivo dejanje razžalitve je predpisana denarna kazen ali zapor do enega leta. Zakon kaznivega dejanja ne definira in ne opisuje dejanskega stanja. Če je razžalitev storjena z napadom (npr. zaušnica, prerivanje, pljuvanje), je sankcija strožja: denarna kazen ali zapor do 2 let. V obeh primerih je sankcija strožja od slovenske, saj naš zakon kot najvišjo kazen določa zapor do 6 mesecev, za osnovno obliko pa do 3 mesecev.

Navadna razžalitev, storjena proti politikom, v Nemčiji ni posebno kaznivo dejanje, tudi strožja sankcija ni predvidena (izjema so predstavniki tujih držav), a nemški kazenski zakonik pozna kaznivo dejanje žaljive obdolžitve in obrekovanje politikov (188. člen StGB), pri čemer so sankcije strožje, obstajati pa morajo posebne okoliščine. Za žaljivo obdolžitev, storjeno javno, na zasedanju oz. shodu ali s pisanjem ali sliko, in če ta lahko bistveno oteži politično javno delovanje, je predpisana sankcija zapor od 3 mesecev do 5 let. Motiv mora biti povezan z delovanjem žrtve v javnem življenju. Za obrekovanje politika pa je pod enakimi pogoji predpisana zaporna kazen od 6 mesecev do 5 let.

Izjemi sta še dve kaznivi dejanji blatenje ali hudo žaljenje (*Verunglimpfung*) zveznega predsednika (90. člen StGB) in ustavnih organov in njihovih članov (tudi poslancev) (90b. člen StGB). Pojemovno ne gre za navadno razžalitev, predpisana sankcija pa je zaporna kazen od 3 mesecev do 5 let, v posebno hudem primeru blatenja zveznega predsednika pa od 6 mesecev do 5 let. Pregon se začne s pooblastilom oz. dovoljenjem prizadetega.

Kazenski zakonik pa posebej varuje organe in predstavnike tujih držav. Za razžalitev državnega poglavarja, člana vlade ali diplomatskega predstavnika je predpisana denarna kazen ali zapor do treh let. Če gre za razžalitev z obrekovanjem, pa je možno izreči zaporno kazen od treh mesecev do 5 let. Pogoji za pregon pa so strogi.

Švedski kazenski zakon prepoveduje protizakonito grožnjo: kdor proti drugemu usmeri orožje ali kako drugače grozi, da bo storil kaznivo dejanje na način, ki pri tej osebi povzroči resen strah za varnost sebe, koga drugega ali za varnost premoženja, se kaznuje z denarno kaznijo ali zaporno kaznijo do enega leta. Če gre za hujšo obliko dejanja, je predpisana zaporna kazen od 6 mesecev do 4 let. Predpisani sankciji sta strožji od ureditve po slovenskem KZ-1.

Besedilo zakona kaže na to, da se kaznivo dejanje preganja po uradni dolžnosti.

Razžalitev je sankcionirana v 3. členu petega poglavja kazenskega zakona: z denarno kaznijo se kaznuje, kdor drugega očrni z žaljivo označbo, obtožbo ali s kakšnim drugim nesramnim oz. žaljivim vedenjem. Če je kaznivo dejanje hujše narave, se kaznuje z denarno kaznijo ali z zaporom do 6 mesecev.

Pregon za to kaznivo dejanje lahko zahteva oz. vodi le žrtev, državno tožilstvo pa le, če iz posebnih razlogov ugotovi javni interes in če gre za žalitev osebe, ki opravlja svoje uradne dolžnosti ali če gre za žalitev iz razlogov diskriminacije (spolne, rasne, nacionalne itd). Tožilstvo pa pregon začne po uradni dolžnosti tudi, če je razžalitev uperjena zoper voditelja tuje države, ki se mudi na Švedskem ali zoper predstavnika tuje države, vendar je potrebno dovoljenje vlade.

Pripravili:

Marjana Križaj

mag. Mojca Pristavec Đogić

Literatura in viri:

- ADF: Uncensored: European 'hate speech' laws exposed. Spletna stran: <http://www.adfmedia.org/News/PRDetail/7849> (oktober 2014).
- Avstrijski kazenski zakonik (Strafgesetzbuch, StGB), spletna stran: <http://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=10002296> (oktober 2014).
- Bavcon, Ljubo et al, Kazensko pravo, Splošni del, Ljubljana, 2013.
- Codice Penale. Spletna stran: <http://www.studiocataldi.it/codicepenale/> (oktober 2014).
- COE: Council of Europe: Aperçu des législations nationales en matière de diffamation et d'injure. Spletna stran: [http://www.coe.int/t/dghl/standardsetting/media/Doc/DH-MM\(2003\)006rev_fr.asp#P574_48325](http://www.coe.int/t/dghl/standardsetting/media/Doc/DH-MM(2003)006rev_fr.asp#P574_48325) (november 2014).
- Danish Security and Intelligence Service. Spletna stran: <https://www.pet.dk/English/Legal%20matters/Legislation.aspx> (november 2014).
- ECPRD, zahteva št. 770: Legal Provisions concerning Defamation, spletna stran: <https://ecprd.secure.europarl.europa.eu/ecprd/> (oktober 2014).
- Evropska konvencija o varstvu človekovih pravic, spletna stran: http://www.echr.coe.int/Documents/Convention_SLV.pdf (oktober 2014).
- Hrvaški Kazenski zakonik. Spletna stran: <http://www.zakon.hr/z/98/Kazneni-zakon> (oktober 2014).
- Kazenski zakon (Švedska), spletna stran: <http://www.government.se/content/1/c6/02/77/77/cb79a8a3.pdf> (november 2014).
- Kazenski zakonik, Uradni list RS, št. 55/98 do 91/11.
- Legislation on line: Criminal Codes. Spletna stran: <http://www.legislationonline.org/documents/section/criminal-codes> (oktober 2014).
- Lingens proti Avstriji, spletna stran: [http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/pages/search.aspx?i=001-57523#{"itemid":\["001-57523"\]}](http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/pages/search.aspx?i=001-57523#{) (oktober 2014).
- Nemški kazenski zakonik (Strafgesetzbuch, StGB), spletna stran: <http://www.gesetze-im-internet.de/bundesrecht/stgb/gesamt.pdf> (november 2014).
- Oberschlick proti Avstriji št. 2, spletna stran: [http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/pages/search.aspx?i=001-58044#{"itemid":\["001-58044"\]}](http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/pages/search.aspx?i=001-58044#{) (oktober 2014).
- PEN: Insult Laws in the European Union. A report from International PEN's Writers in Prison Committee. Spletna stran: <http://www.pen-international.org/wp-content/uploads/2011/10/DefamationEurope.pdf> (oktober 2014).
- Retsinformation: Straffeloven. Spletna stran: <https://www.retsinformation.dk/forms/r0710.aspx?id=164192> (november 2014).
- Studio Cataldi: Dei delitti contro la persona. Spletna stran: <http://www.studiocataldi.it/codicepenale/delitti-persona.asp> (oktober 2014).
- The Penal Code Sweden: Spletna stran: <http://www.government.se/content/1/c6/02/77/77/cb79a8a3.pdf> (oktober 2014).
- Urad Zveznega kanclerja, spletna stran: <https://www.help.gv.at/Portal.Node/hlpd/public/content/99/Seite.991052.html> (oktober 2014).
- Wikipedija, spletna stran: http://de.wikipedia.org/wiki/Relatives_Antragsdelikt#Relatives_Antragsdelikt (november 2014).
- World Press Freedom Committee & Freedom House Insult Laws: Insulting to Press Freedom, A Guide to Evolution of Insult Laws in 2010. Spletna stran: <http://www.freedomhouse.org/sites/default/files/Insult%20Law%20Report.pdf> (oktober 2014).
- WPFC: World Press Freedom Committee: Insult Laws: An Insult to Press Freedom: A World Press Freedom Committee Study of More Than 90 Countries and Territories. Spletna stran: <http://www.wpfc.org/site/docs/pdf/Insult%20Laws-Text.PDF> (oktober 2014).
- Zvezno ustavno sodišče (Nemčija), spletna stran: <http://www.bundesverfassungsgericht.de/pressemitteilungen/bvg08-110.html> (november 2014).